

Koninklijke BAM Groep nv
Bunnik

Runnenburg 9, 3981 AZ Bunnik
Postbus 20, 3980 CA Bunnik
Telefoon +31 (0)30 659 89 88

Datum 30 augustus 2019
Uw referentie 2019019
Onze referentie BAM-19-B-00010-ACP
Behandeld door Michel Aupers
Telefoon (030) 659 87 07
E-mail michel.aupers@bam.com
Blad 1 van 5

Retouradres: Postbus 20, 3980 CA Bunnik

De heer P.M. Koster
Vereniging van Effectenbezitters
Postbus 240
2501 CE Den Haag

Per mail en per post

Onderwerp **Uw brief van 8 augustus 2019**

Geachte heer Koster,

In vervolg op onze brief van 12 augustus jl., beantwoorden wij onderstaand de negentien vragen, die de VEB naar aanleiding van ons persbericht van 8 juli heeft geformuleerd.

Wij zijn vanzelfsprekend graag bereid om onze antwoorden verder mondeling aan u toe te lichten, indien daar van uw zijde belangstelling voor mocht bestaan. Wij hechten zeer aan de goede relatie met uw Vereniging. In het bijzonder stellen wij de constructieve bijdrage van de VEB aan onze jaarlijkse algemene vergaderingen zeer op prijs.

1. Had BAM deze projecten al eerder geïdentificeerd als projecten met een ongunstig risicorendementsprofiel als gevolg waarvan additionele verliezen mogelijk zouden zijn?

In ons persbericht van 8 juli meldden wij hogere kosten dan verwacht voor een groot infraproject en enkele utiliteitsbouwprojecten in Duitsland (circa € 65 miljoen) en een project van BAM International (circa € 25 miljoen; zoals gemeld in ons halfjaarbericht van 22 augustus ging het uiteindelijk om € 29 miljoen). Het betreft drie grote projecten (het Duitse infraproject, een Duits bouwproject en het BAM International-project) en vijf kleine(re) Duitse bouwprojecten. De drie grote projecten behoren tot de categorie projecten, waar in verband met het hogere risicoprofiel altijd al extra aandacht naar uitgaat binnen ons concern.

2. BAM geeft aan dat door veranderingen in scope en projectvertragingen de kosten zijn toegenomen. Wijzigingen in scope van een project en projectvertragingen zijn in de bouw niet uitzonderlijk. Waardoor is het in de onderhavige gevallen dan wel een issue?

De hogere projectkosten zijn deels verhaalbaar, maar dit zal hoogstwaarschijnlijk niet in 2019 plaatsvinden. Dit is tijdens de analistenbijeenkomst op 22 augustus nogmaals bevestigd: *'We are confident that we will recover a significant part of these amounts by settlements, but at this stage we are uncertain about the amounts and the timing'*. Derhalve leidden de gerapporteerde hogere kosten ertoe, dat BAM de markt onverwijld diende te informeren dat het vooruitzicht voor het gehele jaar 2019 van een gecorrigeerd resultaat vóór belastingen van meer dan 2,1 procent, moest worden bijgesteld naar een marge van rond 1 procent.

Datum 30 augustus 2019
Onze referentie BAM-19-B-00010-ACP
Blad 2 van 5

3. *Hoe kan het dat de betreffende projecten onmiddellijk tot hogere kosten voor BAM leiden zonder dat daar direct een vergoeding van de opdrachtgever tegenover staat.*
BAM is in gesprek met opdrachtgevers over compensatie. Deze gesprekken kunnen – zeker in de Duitse context, alsmede in het Midden-Oosten – langdurige processen zijn. Dit is op 22 augustus, zowel in de analistenbijeenkomst als in de persbijeenkomst, aan de hand van een praktische voorbeeld ('opdracht voor extra deur') uitgelegd: kosten voor meerwerk geven vaak aanleiding tot discussie, omdat opdrachtgevers uitgaan van de aanschafkosten van de extra deur en geen of onvoldoende rekening houden met de kosten die voortvloeien uit de verstoring van het proces (ontwerp moet worden gewijzigd, eerder bestelde materialen gewijzigd of afbesteld, reeds gerealiseerde constructie aangepast).
4. *Was BAM in alle gevallen verplicht de door de klant gewenste wijzigingen te accepteren?*
BAM kon zich niet beroepen op juridische en/of contractuele bepalingen om de verzoeken tot wijziging te negeren of te weigeren.
5. *De projecten hebben geen onderlinge samenhang maar leiden nu wel tegelijkertijd tot afwaarderingen. Kunt u die coincidentie toelichten?*
Er is sprake van een betreurenswaardige, maar inderdaad niet gerelateerde samenloop van omstandigheden.
6. *BAM heeft aangegeven dat in het kader van de halfjaarsluiting en in aanloop naar de halfjaarcijfers van 22 augustus nog meer projecten nader worden geëvalueerd. Bevatten bestaande contracten voor andere projecten nog altijd clausules die dergelijke verrassingen voor de onderneming mogelijk maken? Zo ja, wat is dan de totale omvang (opdrachtsom) van de projecten waarvoor dergelijke clausules gelden?*
Discussies tussen opdrachtgever en opdrachtnemer over zaken als meerwerk laten zich contractueel niet uitsluiten. De gang van zaken op projecten in de portfolio en in het bijzonder op grotere projecten heeft continu aandacht van het management. De risicoparagraaf in ons integrated report gaat uitgebreid in op de risico's die samenhangen met onze activiteiten.
7. *BAM meldt in het persbericht dat de additionele kosten 'deels verhaalbaar zijn'. In de analistenbijeenkomst is de kwalificatie gebruikt dat een 'substantieel deel' van de genomen voorziening kan worden gerecupereerd. Kennelijk is allerm minst zeker dat opdrachtgevers de volledige additionele kosten alsnog zullen voldoen. Hoe valt dit te rijmen met de mededeling dat BAM vertrouwen heeft in een goede uitkomst van de discussie met opdrachtgevers?*
Wij verwachten dat de betreffende opdrachtgevers een (substantieel) deel van onze vorderingen zullen betalen. Dit beschouwen wij als een goede uitkomst van onze gesprekken hierover. De beste uitkomst (volledige vergoeding van alle additionele kosten) achten wij niet aannemelijk.

Datum 30 augustus 2019
Onze referentie BAM-19-B-00010-ACP
Blad 3 van 5

8. *Op grond waarvan is BAM positief gestemd over de uitkomst van discussies met de betreffende opdrachtgevers?*
Op grond van voor BAM gunstige uitspraken in arbitrage (Duits infraproject) en juridisch nog niet bindende toezeggingen (BAM International-project).
9. *BAM heeft de winstverwachting voor heel 2019 verlaagd. Betekent dit dat de afgegeven financiële guidance voor 2020 in gelijke mate wordt verhoogd als gevolg van het alsnog recupereren van de door BAM gemaakte kosten? Of verwacht BAM de terugvorderingen pas na 2020?*
De door BAM uitgesproken winstverwachting heeft betrekking op 2019. In ons halfjaarbericht van 22 augustus hebben we daarbij tevens aangegeven, dat het Executive Committee zich volledig inzet voor het versnellen van onze strategische agenda, wat dient te resulteren in verbeterde voorspelbaarheid en prestaties van onze activiteiten. Wij hebben vertrouwen, dat deze versnelling ons in staat stelt om onze strategische doelstelling van een marge op het gecorrigeerde resultaat vóór belastingen van 2 tot 4 procent in 2020 te bereiken. Wat betreft het recupereren van de gemaakte kosten hebben wij aangegeven dat de tijdstippen en bedragen onzeker zijn.
10. *In het persbericht [van 8 juli] wordt geïndiceerd dat de boekhoudregels van IFRS 15 een rol spelen bij de neerwaartse resultaatbijstelling. Dit betekent dat de toegenomen volatiliteit ook impact gaat hebben op de gecommuniceerde guidance voor 2020? De directe aanleiding van de op 8 juli gerapporteerde verliezen zijn kostenoverschrijdingen. In algemeenheid kan worden gesteld, dat de introductie van IFRS 15 leidt tot een grotere mate van volatiliteit van de resultaten. Omzet mag slechts dan worden geboekt wanneer de betaling door de opdrachtgever 'highly probable' is.*
11. *Houdt het feit dat BAM de additionele kosten nu reeds ten laste van het resultaat boekt, terwijl de verwachte opbrengsten nog niet mogen worden genomen, volgens BAM in dat IFRS 15 het matching beginsel aantast?*
Het principe van IFRS 15 is dat opbrengsten uitsluitend kunnen worden geboekt, wanneer betaling door de opdrachtgever 'highly probable' is. Dit houdt in dat het erkennen van omzet volatieler is geworden en de omzet- en winstneming conservatiever zijn dan voorheen. Bouwondernemingen hebben bij de te realiseren projecten vaak te maken met wijzigingen of claims, waarbij mogelijke kosten direct moeten worden genomen die op datzelfde moment (nog) niet als omzet worden erkend door de opdrachtgever.
12. *De verwijzing van BAM naar IFRS 15 suggereert onzes inziens dat, indien deze IFRS-standaard niet van toepassing was geweest, BAM een substantieel deel van de opbrengsten reeds zou hebben verantwoord. Dit terwijl allerm minst zeker is dat de opdrachtgevers de additionele kosten zullen voldoen. Wordt de markt door de verwijzing naar IFRS 15 niet op het verkeerde been gezet?*
Dat is geenszins het geval. BAM heeft aangegeven met kostenoverschrijdingen te zijn geconfronteerd, die primair hun oorzaak vinden in de operationele gang van zaken. Een significant deel hiervan is onderwerp van gesprek met opdrachtgevers en kan naar

Datum 30 augustus 2019
Onze referentie BAM-19-B-00010-ACP
Blad 4 van 5

verwachting op termijn worden verhaald. Echter, we voldoen momenteel niet aan de criteria om dit als 'highly probable' te kunnen kwalificeren.

13. *Vormt IFRS 15 geen bescherming van aandeelhouders tegen te optimistische schattingen door het management?*

BAM streeft er altijd naar om een realistisch beeld te geven van de gang van zaken bij de vennootschap, alsmede een realistische verwachting van de toekomstige ontwikkelingen.

14. *Heeft BAM in de overeengekomen contracten na implementatie in 2014 van de zogenoemde tender-stage-gate procedure een situatie, zoals zich nu manifesteert rond variatieorders, claims en dispuutresolutie volledig weten uit te sluiten?*

De introductie van stage-gate-tendering bij BAM is erop gericht om in een vroeg stadium van een project een goed beeld te krijgen van het risicoprofiel. Echter, het is in de bouwindustrie helaas niet uit te sluiten dat de uitvoering tegenvalt of dat met de opdrachtgever discussie ontstaat over uitgevoerd (meer-)werk.

15. *Zal BAM naar aanleiding van deze laatste projecttegenvallers nog wijzigingen aanbrengen in het acceptatieproces van nieuwe projecten?*

Het verder verbeteren van het risicoprofiel van de onderneming heeft de hoogste prioriteit van het management. Dit jaar is een nieuw Executive Committee aangetreden, waarin ook twee Chief Operating Officers zitting hebben, één voor onze business line Bouw en vastgoed en één voor onze business line Infra. De COO's coördineren de activiteiten in de business lines met als doel de synergie en prestaties te bevorderen. Het Executive Committee omvat tevens een Chief Business Excellence Officer met de specifieke taak om de risico's te verlagen en de efficiency te verbeteren. Daarnaast is BAM voortdurend in gesprek met publieke opdrachtgevers om tot een structurele verbetering van het risicoprofiel te komen. Het laatste jaar heeft de onderneming weloverwogen niet ingeschreven of deelgenomen aan een aantal tenders voor grote infrastructurele projecten in Nederland vanwege het risicoprofiel.

16. *De tegenvallers lijken bij BAM allesbehalve incidenteel te zijn. Het is ook niet zo dat de volatiliteit van de business de oorzaak is. Immers, er is zelden of nooit sprake van meevallers en de tegenvallers vinden niet alleen plaats rond (en 1 tot 2 jaar na) het dieptepunt van de economische cyclus. Is BAM wel in control, en waarom trekt BAM voortdurend aan het kortste eind?*

BAM heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het verder verlagen van het risicoprofiel, zoals het stage-gate-tender proces, opleiding, data analyse en rapportagesystemen. BAM trekt zich daarnaast regelmatig terug uit grote tenders en projecten, zoals in Nederland uit de A15 en het project knooppunt Hoewelaken. In ons halfjaarbericht van 22 augustus bevestigt BAM 'vertrouwen [te hebben], dat deze versnelling [van de strategische agenda] ons in staat stelt om onze strategische doelstelling voor een marge op het gecorrigeerde resultaat vóór belastingen van 2 tot 4 procent in 2020 te bereiken.'

Koninklijke BAM Groep nv
Bunnik

Datum 30 augustus 2019
Onze referentie BAM-19-B-00010-ACP
Blad 5 van 5

17. *Heeft controlerend accountant EY in de management letter over 2018 observaties en verbeterpunten opgenomen met betrekking tot de project controle binnen BAM? Zo ja, waarop hadden deze precies betrekking?*

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is gepubliceerd in ons integrated report over 2018 op pagina 201 en verder. Deze verklaring gaat in op de werkzaamheden van de accountant. Daarnaast hebben wij op pagina 82 de onderwerpen geduid welke met de externe accountant zijn besproken in 2018.

18. *Op welke wijze was EY betrokken bij het signaleren van de meest recente projecttegenvallers?*

De onverwacht hogere projectkosten zijn gemeld door de directies van de betreffende werkmaatschappijen in een vroeg stadium van onze rapportagecyclus over het tweede kwartaal. EY was niet betrokken bij deze initiële meldingen, maar wel bij de beoordeling van onze analyses en herziene projectwaarderingen. EY heeft de gebruikelijke beoordelingswerkzaamheden voor het eerste halfjaar 2019 uitgevoerd en de daarbij behorende assurance afgegeven.

19. *Zal EY naar aanleiding van deze projectverliezen in het kader van de halfjaarcijfers aanvullende (review)werkzaamheden uitvoeren.*

EY voert op ons verzoek een beoordeling/review uit van de halfjaarcijfers conform de werkzaamheden die behoren bij de daarvoor gangbare standaard (standaard 2410).

Met vriendelijke groet,
Koninklijke BAM Groep nv

Rob van Wingerden
CEO

Cc:
- H.L.J. Noy, voorzitter raad van commissarissen
- S.H.A.J. Beckers, General Council / Company Secretary

